

شهر دانشگاهی و توریستی بابلسر، به علت واقع شدن در حاشیه بزرگترین دریاچه جهان (دریاچه خزر)، برخورداری از سواحل زیبا و مناسب برای شنا، و درآوردن پلاژهای متعدد و اقامتگاههای سازمانی از گذشته‌های دور، در زمینه جلب گردشگران از موقعیت ممتاز و ویژه‌ای برخوردار بوده است. از نظر اقتصادی، گردشگران و مسافران یکی از منابع عمده درآمد شهر را تشکیل می‌دهند. از نظر اجتماعی فواید گردشگری می‌تواند متوجه وضعیت اشتغال، توزیع عادلانه درآمد و... گردد. از نظر فرهنگی نیز حضور گردشگران باعث آشنایی آنان با فرهنگ منطقه و در نهایت موجب تحکیم هرچه بیشتر و بهتر وحدت ملی می‌گردد. نکته حائز اهمیت از نظر برنامه‌ریزی شهری و از ابعاد اجتماعی-اقتصادی این است که استمرار روند گردشگری و مسافری بزرگی در بابلسر، نیازمند شناخت علمی ویژگیهای اجتماعی، اقتصادی و مسائل و مشکلات مسافران در طول اقامت است. ویژگیهای مذکور به عنوان اهداف تحقیقی پیمایشی مورد توجه قرار گرفته است که مقاله حاضر ماحصل اجرای آن است.

از نظر روش‌شناسی، تحقیق حاضر، براساس روش تحقیق پیمایشی انجام پذیرفته است. جامعه آماری تحقیق، کلیه مسافرانی را شامل می‌شود که به عنوان گردشگر وارد شهر بابلسر شده‌اند. برای تعیین تعداد نمونه‌های لازم، از روش نمونه‌گیری طبقه‌بندی نسبی استفاده شده است و بر مبنای اساس، تعداد ۳۴۰ نفر از مسافران به عنوان نمونه انتخاب شده‌اند. واحد تحلیل این تحقیق فرد گردشگر است. برای جمع‌آوری اطلاعات از تکنیک پرسشنامه که مشتمل بر پرسشها و متغیرهای تحقیق بوده، استفاده شده است. پردازش اطلاعات و طبقه‌بندی داده‌های تحقیق تماماً از طریق برنامه رایانه‌ای spss صورت پذیرفته است. نتایج توصیفی تحقیق نشان می‌دهد که اغلب گردشگران در دامنه سنی ۳۰-۳۹ سال قرار دارند. متوسط سطح تحصیلات گردشگران دیپلم بوده است و اغلب گردشگران دارای مشاغلی از قبیل شغل آزاد، کارمند، فرهنگی، نظامی و دانشجو بوده‌اند. متوسط درآمد ماهانه گردشگران ۷۵۰ هزار ریال بوده است. اغلب گردشگران از سه استان تهران، خراسان و اصفهان به بابلسر مسافرت نموده‌اند. سه چهارم گردشگران با وسیله نقلیه شخصی و یک چهارم آنها با وسایل نقلیه عمومی مسافرت نموده‌اند. اغلب گردشگران در پلاژهای ساحلی و اقامتگاههای سازمانی اقامت گزیده‌اند و متوسط اقامت آنها در بابلسر کمتر از سه روز بوده است.

مقدمه

سرگرمی‌ها (برای قایق‌داران، اسباب بازی فروشی‌ها،...) قابل طرح و بررسی است. گذشته از این، آثار و فواید اجتماعی-اقتصادی و فرهنگی گردشگری می‌تواند متوجه وضعیت اشتغال، توزیع عادلانه درآمد، سرعت گردش پول، آشنایی و تفاهم بیشتر اقوام ساکن در نقاط مختلف کشور با یکدیگر و نیز با ساکنان بومی منطقه و نهایتاً تحکیم هرچه بیشتر و بهتر وحدت ملی باشد. نکته حائز اهمیت از نظر برنامه‌ریزی اجتماعی-اقتصادی این است که مسافرپذیری و استمرار گردشگری در يك شهر نیازمند شناخت علمی نسبت به ابعاد مختلف گردشگری است. موضوع مقاله حاضر، بررسی وضعیت گردشگری در شهر بابلسر، و هدف آن شناخت ویژگی‌های مختلف اجتماعی-

در حال حاضر، گردشگری (Tourism) در شهرستان بابلسر، بیشتر به شکل داخلی آن (ایرانگردی) مطرح و شکل خارجی آن (جهانگردی) بسیار نادر است. با این حال، این نوع گردشگری نیز که غالباً با گذران اوقات فراغت همراه است، اهمیت فراوان دارد. از نظر اقتصادی، مسافران و گردشگران یکی از منابع عمده درآمد شهرستان بابلسر را تشکیل می‌دهند. این منابع، در قالب هزینه محل اقامت (برای پلاژداران، هتل‌داران، رانندگان تاکسی، مینی‌بوس‌داران و...) هزینه تغذیه (برای اغذیه‌فروشی‌ها، قصابی‌ها، شاغلین در بازار روز و...) هزینه تفریحات و

اقتصادی و فرهنگی گردشگران است.

مبانی نظری

از آنجا که در این مطالعه آثار و نتایج مختلف گردشگری مورد بررسی قرار گرفته است، لذا در این قسمت، به طور خلاصه به کارکردهای گردشگری به عنوان مبانی نظری تحقیق بسنده می‌شود. برای رعایت اختصار، کارکردهای مختلف گردشگری در سه محور اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی خلاصه می‌شود.

الف- کارکرد اقتصادی گردشگری.

شاید یکی از مهم‌ترین دلایل توجه دولتها به جهانگردی، اثرات اقتصادی این صنعت در توسعه و رشد ملی باشد. جهانگردی، ضمن ایجاد یک رشته فعالیتهای جدید در جامعه، موجب فعال شدن سایر بخشهای اقتصادی شده و می‌تواند در برقراری موازنه ارزی نیز اثرات سازنده‌ای داشته باشد. از این رو، برخی از کشورها، جهانگردی را محور اصلی فعالیتهای اقتصادی خود قرار داده و از این طریق به منافع سرشاری نیز دست یافته‌اند (الوانی و دهنشتی، ۱۳۷۳: ۱۸۷).

ب- کارکرد فرهنگی گردشگری.

بر اساس ارزیابی سازمان جهانی گردشگری، ۹۰ درصد گردشگرانی که از کشورهای جهان دین می‌کنند گردشگرهای فرهنگی هستند. گردشگری به نوبه خود، یکی از شیوه‌های فرهنگی مربوط به رفتارهای مردم است و میدان فعالیت و حوزه عمل آن هر روزه در حال گسترش است. افرادی که به سفر می‌روند، با فرهنگ‌های جدیدی ارتباط برقرار می‌کنند. تجربه جهانگردی جزو اموری است که نه تنها پیشرفت فرهنگی را به همراه خواهد داشت بلکه خود سرچشمه فرهنگ است.

ج- کارکرد اجتماعی گردشگری.

گردشگران، از آنجا که با موقعیتهای متفاوتی روبرو می‌شوند، لذا باید خود را با محیط جدید تطبیق دهند و روابط اجتماعی جدیدی را به منظور تأمین نیازهای خود برقرار کنند. گذشته از این، در سطح خانوادگی نیز، هیجان انتظار، آمادگی و خود سفر از وقایع به یاد ماندنی زندگی خانوادگی است. همچنین، در سطح جامعه، حضور جهانگردان در

یک کشور بر الگوی زندگی مردم محلی تأثیر می‌گذارد. جهانگردان نیز تحت تأثیر فرهنگ جامعه میزبان قرار می‌گیرند. به این ترتیب، جهانگردان در یک رابطه تعاملی، جامعه میزبان را تحت تأثیر قرار می‌دهند و متقابلاً از آن تأثیر می‌پذیرند. (الوانی و دهنشتی، ۱۳۷۳: ۱۶۵-۱۶۴).

روش‌شناسی تحقیق

الف- نوع روش: تحقیق حاضر با روش پیمایشی (Survey) انجام گرفته است. مشخصه پیمایش، مجموعه ساختمند و منظمی از داده‌هاست که با استفاده از تکنیک پرسشنامه جمع‌آوری می‌شود و آن را ماتریس متغیر بر حسب داده‌های موردی می‌نامند (داوس، ۱۳۷۷).

ب- جامعه آماری: جامعه آماری تحقیق حاضر را کلیه افرادی تشکیل می‌دهند که در مرداد ماه سال ۱۳۷۹ به عنوان گردشگر وارد شهر بابلسر شده و در یکی از مراکز اقامتی این شهر اقامت گزیده‌اند.

پ- شیوه نمونه‌گیری و حجم نمونه: افراد مورد مطالعه در تحقیق حاضر، از طریق نمونه‌گیری طبقه‌ای نسبی انتخاب شده و مورد بررسی قرار گرفته‌اند. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران ۳۴۰ نفر تعیین شد (رفیع‌پور ۱۳۶۲: ۳۸۶). حجم جامعه آماری و تعداد نمونه‌های مورد بررسی در جدول ۱ آمده است.

ردیف	نام اقامتگاه	تعداد مسافر	تعداد نمونه‌ها
۱	پلازهای ساحلی	۵۰۰۰ نفر	۲۲۴
۲	مُتل بانک کشاورزی	۶۰۰ نفر	۲۶
۳	مُتل بانک ملی ایران	۲۰۰ نفر	۸
۴	مُتل بانک رفاه	۵۰ نفر	۵
۵	خوابگاه شهید نواب صفوی (دانشگاه مازندران)	۲۵۰ نفر	۱۱
۶	مجتمع اقامتی کوثر	۳۵۰ نفر	۱۵
۷	مجتمع اقامتی فدک	۵۶ نفر	۷
۸	کنار خیابان	۸۰۰ نفر	۳۵
۹	دریاکنار و خزرشهر	۲۰۰ نفر	۹
	جمع	۷۵۵۶	۳۴۰

گنجانده شد جدول ۲ فرایند شاخص سازی متغیر مذکور را نشان می دهد.

- وضعیت اجتماعی گردشگری: برای سنجش و اندازه گیری وضعیت اجتماعی گردشگری، از چهار شاخص متناسب استفاده شده است. شاخص های چهار گانه، به معرفی متعددی تبدیل شدند و به صورت پرسش در پرسشنامه قرار گرفتند. جدول ۳، فرایند شاخص سازی متغیر وضعیت اجتماعی گردشگری را نشان می دهد.

- وضعیت طرح سالم سازی دریا: مقصود از طرح سالم سازی این است که مکان شنا برای مردان و زنان، جدا از هم باشد و در نتیجه این اقدام دو جنس (زن و مرد) از نظر اخلاقی سالم باقی بمانند. (به عبارات دیگر چون در رژیم گذشته، خانمها و آقایان در مکان واحدی شنا می کردند، محیط دریا ناسالم بود و امروزه با جداسازی مکان شنا، محیط دریا سالم سازی شده است). برای سنجش و اندازه گیری آن، ابتدا ابعاد آن تعیین و سپس به صورت پرسش در آمد. جدول ۴، فرایند شاخص سازی وضعیت طرح سالم سازی دریا را نشان می دهد.

ج- تکنیک سنجش متغیرها: نحوه اندازه گیری متغیرهای اساسی تحقیق (که در جدول پیشین منعکس شده است) به این صورت است که هر یک از معرف (های مربوط به متغیرها) به صورت یک یا چند پرسش در پرسشنامه گنجانده می شود در مقابل هر یک از پرسشها یک طیف پنج قسمتی (طیف لیکرت) قرار داده می شود که هر یک از نقاط این طیف، دارای یک امتیاز عددی (از یک تا پنج) است و نمره هر فرد پاسخگو روی آن در مقیاس ترتیبی تعیین می شود.

ح- روش تجزیه و تحلیل داده ها: برای تجزیه و تحلیل داده ها از آماره های توصیفی نظیر میانگین، میانه و نما استفاده شده است. در ضمن، داده های تحقیق با استفاده از نرم افزار رایانه ای spss تحت Windows پردازش شده است.

یافته های پژوهش

الف- ویژگی های فردی، اقتصادی و اجتماعی گردشگران یافته های تحقیق نشان می دهد که اغلب

ت- واحد تحلیل: واحدی که داده ها درباره آن گردآوری شده یا به عبارت دیگر واحدی که در این تحقیق خصوصیات آن مورد بررسی و توصیف قرار گرفته است عبارت است از فرد گردشگر.

ث- ابزار گردآوری اطلاعات: برای جمع آوری داده ها و اطلاعات مورد نیاز، از تکنیک پرسشنامه استفاده شده است.

ج- تعریف مفاهیم و سنجش متغیرها (شاخص سازی): از آنجا که مفاهیم، معانی ثابتی ندارند لازم است مفاهیمی را که در تحقیق به کار می بریم تعریف کنیم (دوس، ۱۳۷۶). علاوه بر این، برای آن که مفاهیم قابل استفاده باشند باید دارای معرف های تجربی باشند. بر این اساس، تعاریف عملیاتی متغیرهای اساسی و فرایند شاخص سازی آنها در ادامه ارائه شده است.

- گردشگر: در این مطالعه، گردشگر به کسی گفته می شود که از شهر دیگری (داخل یا خارج از استان مازندران) وارد بابلسر شده و دستکم به مدت ۲۴ ساعت در این شهر اقامت داشته باشد.

- وضعیت اقتصادی گردشگری: برای سنجش و اندازه گیری وضعیت اقتصادی گردشگری، شش شاخص تعیین و برای هر یک از شاخص ها، معرف هایی شناسایی شد. معرف های مذکور، در قالب پرسشهای متعدد در پرسشنامه

مفهوم	ابعاد	شاخصها	معرفها	
وضعیت گردشگری		هزینه در طول اقامت	ایاب و ذهاب	
			تفریح و سرگرمی	
	هزینه تغذیه		صبحانه	
			ناهار	
			شام	
	هزینه اقامتگاه		هتل	
			منزل یا ویلا یا اجاره ای	
			پلاز	
	اقتصادی		هزینه خرید سوغاتی	مراکز اقامتی سازمانها
				خرید صنایع دستی
خرید کیک و کلوچه				
خرید ترشیاها و مرباها				
خرید انواع ماهی				
			خرید انواع برنج	

مفهوم	ابعاد	شاخصها	معرفها	
وضعیت گردشگری	اجتماعی	انگیزه‌های گردشگری	وجود دریا	
			خاطره خوش از سفر قبلی	
			توصیه دوستان و آشنایان	
			نزدیکی به جاده اصلی	
			بازدید از بازار محلی	
			بازدید از باغ وحش	
			بازدید از امامزاده ابراهیم (ع)	
			وجود رودخانه بابل رود	
			رضایت از تسهیلات مسکن	
			رضایت از دسترسی به خدمات شهری	
	رضایت از امکانات محل اقامت	رضایت از رفاتر گروه‌های اجتماعی	رضایت از رفاتر صاحبان اقامتگاه	رضایت از امکانات رفاهی
				رضایت از رفاتر شهروندان
				رضایت از رفاتر نیروهای انتظامی
				رضایت از وضع آب
				رضایت از وضع برق
	رضایت از خدمات عمومی شهر	رضایت از رفاتر گروه‌های اجتماعی	رضایت از وضع وسایل نقلیه عمومی	رضایت از وضع تلفن عمومی
				رضایت از وضع گاز
				رضایت از وضع سوخت
				رضایت از وضع وسایل نقلیه عمومی
				رضایت از وضع راهنمایی و رانندگی
رضایت از وضع خدمات ترافیکی				
رضایت از وضع میوه و تره‌بار				
رضایت از وضع دارو و درمان				
رضایت از کیفیت فضای سبز				
رضایت از کیفیت مناظر طبیعی				
رضایت از تمیزی شهر				
رضایت از وضع سرویس بهداشتی				
رضایت از وضع امکانات تفریحی				
رضایت از تمیزی آب رودخانه				
رضایت از وضع نمازخانه				

گردشگران در دامنه سنی ۳۱-۴۵ سال قرار دارند. از لحاظ میزان سواد و تحصیلات، گردشگران بطور متوسط دارای مدرک تحصیلی دیپلم و به لحاظ شغلی اغلب آنها به ترتیب دارای مشاغل از قبیل شغل آزاد، کارمند، فرهنگی، نظامی، دانشجو و... هستند. متوسط درآمد ماهانه گردشگران نیز ۷۵۰ هزار ریال است. مبدأ مسافرت اکثر گردشگران (بیش از سه چهارم آنها) به ترتیب سه استان تهران، خراسان و اصفهان بوده است. به طور متوسط، مدت زمان مسافرت از مبدأ تا پابلرس، ۱۰ ساعت برای هر گردشگر است. حدود سه چهارم گردشگران با وسیله نقلیه شخصی و حدود یک چهارم آنها با وسایل نقلیه عمومی (عمدتاً اتوبوس) مسافرت نموده‌اند. میانگین تعداد افراد همراه گردشگران ۶ نفر است ولی بیشترین تعداد گردشگران کسانی بوده‌اند که به همراه ۴ نفر دیگر مسافرت کرده‌اند. توزیع گردشگران برحسب محل اقامت نشان می‌دهد که حدود یک سوم آنها در پلازهای ساحلی اقامت داشته‌اند که این گروه بیشترین تعداد گردشگران را تشکیل می‌دهند. اقامتگاه‌های سازمانها نیز بیش از حدود یک چهارم گردشگران را در خود جای داده‌اند. از نظر مدت حضور، گردشگران به طور متوسط کمتر از سه روز و بیشترین تعداد آنها فقط ۲ روز در این شهر اقامت داشته‌اند.

ب- وضعیت اقتصادی گردشگری

یکی از جنبه‌های مهم گردشگری، وضعیت اقتصادی گردشگری است. در تحقیق حاضر، برای سنجش و اندازه‌گیری متغیر وضعیت اقتصادی از پنج شاخص اساسی استفاده شده است این شاخص‌ها عبارتند از:

- ۱- میزان هزینه در طول اقامت؛ ۲- هزینه اقامتگاه؛ ۳- هزینه خرید سوغاتی؛ ۴- هزینه مواد غذایی؛ ۵- هزینه تغذیه. در این قسمت نتایج بررسی مربوط به هر یک شاخص‌ها ارائه می‌شود.
- ۱- میزان هزینه در طول اقامت: معمولاً خدماتی که گردشگران دریافت می‌کنند و اشیاء لوازمی که خریداری می‌نمایند، فرآورده‌های کشاورزی و مواد غذایی و صنایع دستی که مصرف یا خریداری می‌کنند همه و همه مستلزم پرداخت هزینه‌هایی توسط گردشگران است. این وجوه

مفهوم	ابعاد	شاخصها	معرفها	
وضعیت گردشگری	طرح سالم‌سازی	رضایت از اماکن شنا	رضایت از تعداد مکانهای شنا	
			رضایت از عوارض مکانهای شنا	
			رضایت از جداسازی مکانهای شنا	
			رضایت از تمیزی ساحل دریا	
			رضایت از محوطه شنا	
	رضایت از وضع خدمات رسانی	رضایت از وضع خدمات رسانی	رضایت از وضع خدمات رسانی	رضایت از دوش و رختکن
				رضایت از سرویس شنا
				رضایت از وضع قایقهای موتوری
				رضایت از غریق نجات
				رضایت از وضع اسب سواری
				رضایت از امکانات صوتی
				رضایت از رفاتر نیروهای امر به معروف
				رضایت از خدمات امدادسانی

پرداختی، در شهر مقصد همان اثراتی را در اقتصاد یک استان دارد که صادرات کالاهاى مختلف در موازنه بازرگانی و تراز پرداخته‌های ملی ایفا می‌نماید. جدول ۵ نشان‌دهنده میزان هزینه گردشگران در طول اقامت است.

داده‌های تحقیق حاضر نشان می‌دهد که هر خانواده گردشگر، در طول مسافرت خود، به طور متوسط ۴۳۰ هزار ریال هزینه نموده است. شاخصهای تمایل به مرکز نشان می‌دهد که نیمی از گردشگران کمتر از ۲۵۰ هزار ریال و نیمی دیگر از آنها بیشتر از ۲۵۰ هزار ریال هزینه نموده‌اند. همچنین، بیشترین فراوانی در طبقه ۲۰۰-۳۰۰ هزار ریال قرار دارد و رقم مد ۳۰۰ هزار ریال است. با عنایت به اینکه به طور متوسط گردشگران در گروه‌های خانوادگی هفت نفره مسافرت نموده‌اند و طول مدت اقامت آنها نیز به طور متوسط هفت روز

بوده است، لذا می‌توان نتیجه گرفت که هزینه مسافرت هر گردشگر در يك روز مبلغ ۸۷۷۵ ریال است که اگر این رقم را در مجموع تعداد گردشگران (۷۵۵۶ نفر) ضرب نماییم رقم ۶۶۳۰/۷۷۵ ریال حاصل می‌شود. به عبارت دیگر، ماهانه مبلغ ۹۸/۹۲۴/۲۵۰ ریال از طریق گردشگری به درآمد بایلسر اضافه می‌شود.

۲- هزینه اقامتگاه: تأمین مسکن و اقامتگاه در يك سفر موقت و حداکثر يك هفته‌ای، یکی از مسائل اصلی و اساسی است که هر گردشگر را به خود مشغول می‌دارد و بالطبع یکی دیگر از جنبه‌های اقتصادی گردشگری محسوب می‌شود. جدول ۶، میزان هزینه اقامتگاه گردشگران را در بایلسر نشان می‌دهد.

داده‌های تحقیق حاکی از آن است که روزانه، بطور متوسط هر خانوار گردشگر ۲۷ هزار ریال

ردیف	میزان هزینه (به تومان)	فراوانی مطلق	فراوانی نسبی	فراوانی تجمعی
۱	۱۰۰۰-۱۰۰۰۰	۹۴	۲۷/۶	۲۷/۶
۲	۱۰۰۰-۱۲۰۰۰	۵۳	۱۵/۶	۴۳/۲
۳	۲۰۰۰-۳۰۰۰	۶۰	۱۷/۶	۶۰/۸
۴	۳۰۰۰-۴۰۰۰	۱۶	۴/۸	۶۵/۶
۵	۴۰۰۰-۵۰۰۰	۳۲	۹/۴	۷۵/۰
۶	۵۰۰۰-۶۰۰۰	۱۴	۴/۱	۷۹/۱
۷	۶۰۰۰-۷۰۰۰	۱۲	۳/۵	۸۲/۶
۸	۷۰۰۰-۸۰۰۰	۶	۱/۸	۸۴/۴
۹	۸۰۰۰-۹۰۰۰	۲	۰/۶	۸۵/۰
۱۰	۹۰۰۰-۱۰۰۰۰	۲۴	۷	۹۲/۰
۱۱	بیشتر از ۱۰۰۰۰	۱۱	۳/۲	۹۵/۲
۱۲	اظهار نشده	۱۶	۴/۸	۱۰۰/۰
-	مجموع	۳۴۰	۱۰۰	-

ردیف	میزان پرداخت (به تومان)	فراوانی مطلق	فراوانی نسبی	فراوانی تجمعی
۱	۱۰۰۰-	۴۵	۱۳/۲	۱۳/۲
۲	۱۰۰۰-۲۰۰۰	۹۳	۲۷/۵	۴۰/۷
۳	۲۰۰۰-۳۰۰۰	۷۷	۲۲/۶	۶۳/۳
۴	۳۰۰۰-۴۰۰۰	۴۵	۱۳/۲	۷۶/۵
۵	۴۰۰۰-۵۰۰۰	۲۴	۷/۱	۸۳/۶
۶	۵۰۰۰-۷۵۰۰	۲۷	۷/۹	۹۱/۵
۷	۷۵۰۰-۱۰۰۰۰	۱۳	۳/۸	۹۵/۳
۸	بیش از ۱۰۰۰۰	۱۶	۴/۷	۱۰۰
-	مجموع	۳۴۰	۱۰۰	-

ردیف	خرید	بلی		خبر		جمع	
		نسبی	مطلق	نسبی	مطلق	نسبی	مطلق
۱	ماهی	۹/۴	۳۲	۹۰/۶	۳۰۸	۳۴۰	۱۰۰
۲	مربایا	۲۱/۸	۷۴	۷۸/۲	۲۶۶	۳۴۰	۱۰۰
۳	برنج	۱۶/۲	۵۵	۸۳/۸	۲۸۵	۳۴۰	۱۰۰
۴	ترشیا	۷/۹	۲۷	۹۲/۱	۳۱۳	۳۴۰	۱۰۰
۵	صنایع دستی چوبی	۴۰/۹	۱۳۹	۵۹/۱	۲۰۱	۳۴۰	۱۰۰
۶	کیک و کلوچه	۴۴/۷	۱۵۲	۵۵/۳	۱۸۸	۳۴۰	۱۰۰

ردیف	مواد غذایی همراه گردشگران	فروائی مطلق	فروائی نسبی	فروائی تجمعی
۱	هیچ مواد غذایی	۲	۰/۶	۰/۶
۲	فقط میوه	۵۴	۱۵/۹	۱۶/۵
۳	فقط روغن	۱۶	۴/۷	۲۱/۲
۴	فقط برنج	۹	۲/۶	۲۳/۸
۵	برنج و روغن	۴۸	۱۴/۸	۳۷/۹
۶	گوشت و برنج و روغن	۴۰	۱۰/۰	۴۷/۹
۷	نان و گوشت و برنج و روغن	۴۰	۱۱/۸	۵۹/۷
۸	میوه و نان و گوشت و برنج و روغن	۳۱	۹/۱	۶۸/۸
۹	اظهار نشده	۱۰۶	۳۱/۲	۱۰۰/۰
	مجموع	۳۴۰	۱۰۰	

ابواب سوغاتی‌هایی است که توسط گردشگران خریداری می‌شود.

داده‌های تحقیق نشان می‌دهد که بعد از کیک و کلوچه، بیشترین تعداد گردشگران، اقدام به خرید صنایع دستی چوبی نموده‌اند. مربا، برنج، ماهی، و ترشی در مراتب بعدی خرید قرار می‌گیرند که از حیث جلب و جذب درآمدهای صنعت گردشگری در بابلسراتز اهمیت بسیارند.

۴- مواد غذایی همراه گردشگران: تغذیه و خوراک، چه در بین راه و چه در مقصد مسافرت، برای گردشگران حائز اهمیت فراوان است. بنابراین، برای شناخت وضعیت گردشگری در یک شهر ضروری است اطلاعات لازم در این خصوص تهیه شود. جدول ۸، انواع مواد غذایی را که گردشگران باخود به همراه می‌آورند نشان می‌دهد.

داده‌های جدول فوق نشان می‌دهد که از بین گردشگران، کسانی که به پرسش مربوط به همراه نداشتن مواد غذایی پاسخ داده‌اند فقط ۲ نفر

بابت اقامت و تأمین محل سکونت هزینه نموده است. دامنه تغییرات هزینه مسکن بسیار زیاد است و از ۵ هزار ریال در شبانه‌روز برای هر خانوار گردشگر تا ۵۰۰ هزار ریال را شامل می‌شود. آنچه قابل ذکر است اینکه مد در طبقه دوم قرار گرفته است که نشان می‌دهد بیشترین تعداد گردشگران هزینه اقامتشان بین ۱۰۰۱۰ تا ۲۰۰۰۰ ریال در شبانه‌روز است. نکته دیگر اینکه میانه (نیز به عنوان یکی از شاخصهای تمایل به مرکز) نشان می‌دهد که ۵۰ درصد گردشگران کمتر از ۲۵ هزار ریال و ۵۰ درصد آنها بیشتر از ۲۵ هزار ریال برای تأمین محل اقامت در شبانه‌روز هزینه نموده‌اند.

۳- هزینه خرید سوغاتی: میزان و تنوع کالاها و مصنوعات که از یک شهر صادر می‌شود و به فروش می‌رسد، شاخص مهمی برای جذب درآمدهای گردشگری محسوب می‌شود. گردشگرانی که وارد بابلسراتز می‌شوند، کالاهای متنوعی را به عنوان سوغاتی، خریداری می‌کنند و به مبدأ مسافرت می‌برند. جدول ۷ نشان‌دهنده،

ردیف	انگیزه گردشگری	فراوانی مطلق	فراوانی نسبی	فراوانی تجمعی
۱	دریا	۱۰۹	۳۲/۱	۳۷
۲	توصیه دوستان	۲۵	۷/۴	۳۹/۴
۳	قرار گرفتن در شاهراه	۲۴	۷/۱	۴۶/۵
۴	خاطره خوش قبلی	۱۰	۲۳/۷	۷۶/۲
۵	دریا و توصیه دوستان	۵	۱/۵	۷۷/۶
۶	دریا و قرار گرفتن در شاهراه	۴	۱/۲	۷۸/۸
۷	دریا و خاطره خوش قبلی	۱۷	۵	۸۳/۸
۸	همه موارد فوق	۹	۲/۷	۸۶/۵
۹	اظهار نشده	۴۶	۱۳/۵	۱۰۰
	مجموع	۳۳۰	۱۰۰	-

بنا به اظهار گردشگران مهمترین انگیزه‌های آنان از انتخاب بابلسر برای تفریح و مسافرت چهار مقوله عمده بوده است: ۱- وجود دریا ۲- خاطره خوش از سفر قبلی ۳- توصیه دوستان و آشنایان و ۴- نزدیک بودن به جاده اصلی. همچنان که ملاحظه می‌شود حدود یک سوم از گردشگران فقط وجود دریا را به عنوان مهمترین انگیزه مسافرت خود مطرح نموده‌اند. بعد از آن خاطره خوش سفر قبلی عامل مهمی در انتخاب این شهر بوده و سپس توصیه دوستان و نزدیک بودن به جاده اصلی از عوامل مؤثر در انتخاب بابلسر برای مسافرت بوده است. همچنین برخی از پاسخگویان به دو یا سه یا چهار عامل به عنوان انگیزه خودشان برای مسافرت فعلی اشاره نموده‌اند.

۲- رضایت از امکانات محل اقامت: تسهیلات و امکانات رفاهی محل اقامت گردشگران، یکی دیگر از شاخصهای رضایت عمومی گردشگران است که مورد بررسی قرار گرفته است. جدول ۱۰ توزیع فراوانی گردشگران را برحسب میزان رضایت آنها از امکانات محل اقامت نشان می‌دهد.

همانطور که داده‌های جدول فوق نشان می‌دهد نزدیک به ۷۰ درصد از گردشگران از تسهیلات و امکانات رفاهی محل اقامت خود به میزان «زیاد» خیلی زیاد» رضایت داشته‌اند، در حالی که فقط ۸/۲ درصد از آنها به میزان «کم و خیلی کم» ابراز رضایت کرده‌اند. با توجه به ارقام مربوط به شاخصهای مرکزی (ظلم میانگین، میانه و مد)

(۶/۰ درصد) بوده‌اند و بقیه افراد انواع مواد غذایی مورد نیاز برای اقامت موقت را همراه آورده‌اند. در میان این دسته از گردشگران حدود ۱۶ درصد فقط میوه، ۱۴ درصد برنج و روغن، ۱۰ درصد گوشت و برنج و روغن، ۱۲ درصد نان و گوشت و برنج و روغن، و ۹ درصد نیز تمام مواد غذایی به علاوه میوه مورد نیاز را به همراه خود آورده‌اند. طی مصاحبه‌هایی که با گردشگران به عمل آمده است برخی از آنان ابراز داشته‌اند که برای یک هفته اقامت، ۱۰۰ درصد مواد غذایی مورد نیاز (ظلم نان و سبزی و ادویه و وسایل و ابزار پخت و پز و...) را همراه با خود آورده‌اند.

وضعیت اجتماعی گردشگری

متغیرهایی که ذیل عنوان وضعیت اجتماعی مورد بررسی قرار گرفته‌اند عبارتند از: ۱- انگیزه‌های گردشگری؛ ۲- رضایت از امکانات محل اقامت؛ ۳- رضایت از رفتار گروه‌های اجتماعی؛ ۴- رضایت از خدمات عمومی شهر. نتایج و یافته‌های تحقیق در خصوص وضعیت اجتماعی گردشگری، براساس هر یک از شاخص‌های چهارگانه فوق ارائه می‌شود.

۱- انگیزه‌های گردشگری: از عناصر مهم جامعه شهری که موجب جلب گردشگر می‌شود، نقاط دیدنی شهسور است که از نظر تاریخی، اجتماعی، مذهبی، طبیعی و غیره می‌تواند برای گردشگران جالب توجه باشد. جدول ۹، توزیع فراوانی گردشگران را برحسب انگیزه انتخاب بابلسر به عنوان مقصد گردشگری نشان می‌دهد.

نموده‌اند. در مجموع، رفتار صاحبان اقامتگاهها (اعم از بلاژداران، صاحبان منازل اجاره‌ای و ویلاداران و بویژه کارکنان مراکز آموزشی و رفاهی سازمانهای مختلف) با گردشگران مثبت ارزیابی شده است.

ب- رضایت از رفتار شهروندان: میزان رضایت گردشگران از رفتار شهروندان یک شهر می‌تواند یکی از عناصر جاذب در گردشگری تلقی شود. هرچه میزان رضایت گردشگران از رفتار شهروندان یک شهر افزایش یابد، احتمال انتخاب مجدد آن شهر در سفرهای آتی افزایش می‌یابد و به طریق اولی جاذبه‌های گردشگری در آن شهر مثبت ارزیابی می‌گردد. جدول ۱۲، توزیع فراوانی گردشگران را بر حسب میزان رضایت آنها از رفتار شهروندان نشان می‌دهد.

مطابق یافته‌های تحقیق، فقط حدود ۱۰ درصد از گردشگران از رفتار شهروندان «زیاد و خیلی زیاد» رضایت داشته‌اند در حالی که حدود ۶۳ درصد از گردشگران (حدود دو سوم) به میزان «کم و خیلی کم» ابراز رضایت نموده‌اند. حدود ده درصد از

می‌توان گفت که میزان رضایت گردشگران از امکانات و تسهیلات رفاهی محل اقامت خود «زیاد» بوده است.

۳- رضایت از رفتار گروههای اجتماعی: گردشگران معمولاً با سه گروه اجتماعی ارتباط برقرار می‌کنند. این گروهها عبارتند از صاحبان اقامتگاهها یا کارکنان آنها، شهروندان و مأموران نیروهای انتظامی. به همین دلیل، رفتار این گروههای اجتماعی مورد ارزیابی قرار گرفته و نتایج آن در جدول ذیل ارائه شده است.

الف- میزان رضایت از رفتار صاحب اقامتگاه یا کارکنان آن: برای آگاهی از میزان رضایت گردشگران از رفتار صاحبان اقامتگاهها یا کارکنان آنها می‌توان به داده‌های جدول ۱۱ مراجعه نمود.

داده‌های تحقیق نشان می‌دهد ۷۵ درصد از گردشگران (سه چهارم) از رفتار صاحب اقامتگاه به میزان «زیاد و خیلی زیاد» رضایت داشته‌اند در حالی که رضایت تعداد اندکی از گردشگران یعنی ۶/۲ درصد به میزان «کم و خیلی کم» بوده است. ۱۲/۴ درصد نیز در این زمینه اظهار نظری

ردیف	میزان رضایت	نمره رضایت	فراوانی مطلق	فراوانی نسبی	فراوانی تجمعی
۱	خیلی زیاد	۵	۱۰۳	۳۰/۳	۳۰/۳
۲	زیاد	۴	۱۲۹	۳۷/۹	۶۸/۲
۳	متوسط	۳	۶۶	۱۸/۸	۸۷/۰
۴	کم	۲	۱۰	۲/۹	۸۹/۹
۵	خیلی کم	۱	۱۸	۵/۳	۹۵/۲
۶	اظهار نشده	-	۱۶	۴/۷	۱۰۰/۰
	مجموع		۳۴۰	۱۰۰	-

ردیف	میزان رضایت	فراوانی مطلق	فراوانی نسبی	فراوانی تجمعی
۱	خیلی کم	۸	۲/۴	۲/۴
۲	کم	۱۳	۳/۸	۶/۲
۳	متوسط	۲۲	۶/۵	۱۲/۷
۴	زیاد	۱۸۴	۵۴/۱	۶۶/۸
۵	خیلی زیاد	۷۱	۲۰/۹	۸۷/۷
۶	اظهار نشده	۴۲	۱۲/۴	۱۰۰/۰
	مجموع	۳۴۰	-	-

گردشگران نیز هیچگونه اظهار نظری در این مورد ننموده‌اند.

نشان‌دهنده نظرات پاسخگویان در این خصوص است.

ب- رضایت از رفتار مأموران نیروی انتظامی: چگونگی رفتار مأموران نیروی انتظامی و برخورد آنان با گردشگران یکی از ابعاد جذب یا دفع گردشگر محسوب می‌شود. هرچه رفتار نیروهای انتظامی در برخورد با گردشگران محترمانه و مبتنی بر نظم و برقراری مقررات و قانون باشد به همان نسبت میزان رضایت عمومی گردشگران از عناصر جامعه شهری افزایش خواهد یافت. طبق یافته‌های تحقیق نیمی از گردشگران رفتار نیروی انتظامی را خوب و خیلی خوب ارزیابی کرده و حدود یک سوم آنها از آنجا که برخورد و ارتباطی با مأمورین نیروی انتظامی نداشته‌اند، در این خصوص اظهار نظری ننموده‌اند. از بقیه گردشگران ۸/۵ درصد کیفیت رفتار مأموران نیروی انتظامی را متوسط و ۱۳ درصد «بد» و «خیلی بد» ارزیابی نموده‌اند. در مجموع می‌توان گفت ۶۰ درصد از گردشگران از رفتار مأموران نیروی انتظامی رضایت داشته‌اند.

میانگین نمره کل گویه‌ها (۳/۷۸۴) محدوده «متوسط» و «خوب» را نشان می‌دهد. یعنی گردشگران، وضع خدمات عمومی موجود در شهر را متوسط و خوب ارزیابی نموده‌اند. اگر بخواهیم مقایسه‌ای از بهترین و بدترین خدمات عمومی شهر به عمل آوریم می‌توانیم ۳ مورد از خدمات عمومی را که در رتبه‌های اول تا سوم قرار می‌گیرند با ۳ مورد از خدمات عمومی که در رتبه‌های آخر و قرار می‌گیرند، مقایسه کنیم. براین اساس، برق، سوخت، و کیفیت مناظر طبیعی به ترتیب در رتبه‌های اول تا سوم قرار گرفته‌اند که به عنوان بهترین خدمات تلقی می‌شوند. در مقابل، گاز، سرویس بهداشتی و وسایل نقلیه عمومی به ترتیب دارای بدترین وضعیت هستند.

۴- میزان رضایت از خدمات عمومی شهر: یکی دیگر از جنبه‌های اجتماعی گردشگری، میزان رضایت گردشگران از خدمات عمومی شهر است. همانطور که در بخش روش‌شناسی یادآور شدیم، برای بررسی رضایت گردشگران از وضع موجود خدمات عمومی، ابتدا مفهوم «خدمات عمومی شهر» به ابعاد ۱۸ گانه شکسته شد و در خصوص هر یک از ابعاد ۱۸ گانه، بطور مستقل از گردشگران نظر خواهی شد. جدول ۱۳

د- وضعیت طرح سالم‌سازی دریا. همانطور که قبلاً مطرح شد، یکی از مهمترین جاذبه‌های توریستی بابلسر، وجود دریای خزر است. با توجه به اینکه، فضاهایی که تحت عنوان «طرح سالم‌سازی دریا» پیش‌بینی شده است، تنها محدوده رسمی موجود به منظور شنا در دریاست، لذا وضعیت طرح سالم‌سازی می‌تواند جایگاه ویژه‌ای در بحث گردشگری در بابلسر داشته باشد. همانطور که در بخش روش‌شناسی، نشان دادیم طرح سالم‌سازی، براساس ابعاد ده‌گانه مورد بررسی قرار گرفته و نظر گردشگران در این خصوص در جدول ۱۴ آمده است.

۱- رضایت از تعداد مکانهای شنا: جدول ۱۴

ردیف	میزان رضایت	فراوانی مطلق	فراوانی نسبی	فراوانی تجمعی
۱	خیلی زیاد	۲۹	۸/۵	۸/۵
۲	زیاد	۱۰	۲/۹	۱۱/۴
۳	متوسط	۵۵	۱۶/۲	۲۷/۶
۴	کم	۱۷۹	۵۲/۶	۸۰/۲
۵	خیلی کم	۳۵	۱۰/۳	۹۰/۵
۶	اظهار نشده	۳۲	۹/۴	۱۰۰/۰۰
مجموع	۳۴۰	۱۰۰	-	

شماره گویه	گویه‌ها	میزان رضایت و نمره لوزیایی					میانگین
		خیلی بد (۱)	بد (۲)	متوسط (۳)	خوب (۴)	خیلی خوب (۵)	
۱	وضع آب	۸/۳ (۲۷)	۱۰/۲ (۳۳)	۱۷/۹ (۵۸)	۲۹/۳ (۹۵)	۳۴/۳ (۱۱۱)	۳/۷۱۰ ۱۰۰ (۳۲۴)
۲	وضع نان	۴/۴ (۱۳)	۶/۱ (۱۸)	۱۶/۲ (۴۸)	۲۳/۲ (۶۹)	۵۰/۱ (۱۴۹)	۴/۰۸۷ ۱۰۰ (۲۹۷)
۳	وضع برق	۱/۵ (۵)	۱/۲ (۴)	۷/۱ (۲۳)	۱۸/۷ (۶۱)	۷۱/۵ (۲۳۳)	۴/۵۷۴ ۱۰۰ (۳۲۶)
۴	وضع تلفن عمومی	۲۱/۸ (۶۲)	۱۶/۲ (۴۶)	۱۱/۶ (۳۳)	۱۴/۸ (۴۲)	۳۵/۶ (۱۰۱)	۳/۲۶۱ ۱۰۰ (۲۸۴)
۵	وضع گاز	۴۴/۸ (۱۰۷)	۰/۴ (۱)	۷/۱ (۱۷)	۱۵/۲ (۳۷)	۳۲/۲ (۷۷)	۲/۹۰۰ ۱۰۰ ۲۳۹
۶	وضع سوخت	۱/۸ (۴)	۱/۳ (۳)	۶/۶ (۱۵)	۱۸/۶ (۴۲)	۷۱/۷ (۱۶۲)	۴/۵۷۱ ۱۰۰ (۲۲۶)
۷	وضع وسایل نقلیه عمومی	۲۴/۲ (۴۶)	۱۲/۶ (۲۴)	۱۹/۵ (۳۷)	۱۵/۸ (۳۰)	۲۷/۹ (۵۳)	۳/۱۰۵ ۱۰۰ (۱۹۰)
۸	خدمات راهنمایی و رانندگی	۱/۵ (۴)	۳/۷ (۱۰)	۸/۲ (۲۲)	۲۹/۹ (۸۰)	۵۶/۷ (۱۵۲)	۴/۳۶۶ ۱۰۰ (۲۶۸)
۹	وضع خدمات ترافیکی	۵ ۱۴	۵/۳ ۱۵	۱۳/۱ ۳۷	۲۱/۶ ۶۱	۵۵ (۱۵۵)	۴/۱۶۳ ۱۰۰ (۲۸۲)
۱۰	وضع میوه و تره بار	۴/۴ (۱۲)	۴/۴ (۱۲)	۱۵/۲ (۴۱)	۲۳ (۶۲)	۵۳ (۱۴۳)	۴/۱۵۶ ۱۰۰ (۲۷۰)
۱۱	وضع دارو و درمان	۳/۶ (۷)	۴/۸ (۸۲)	۶/۶ (۱۳)	۱۳/۸ (۲۷)	۳۴/۲ (۶۷)	۳/۳۳۲ ۱۰۰ (۱۹۶)
۱۲	کیفیت فضای سبز	۱/۶ (۵)	۸/۶ (۲۷)	۱۰/۹ (۳۴)	۲۴/۹ (۷۸)	۵۴ (۱۶۹)	۴/۲۱۱ ۱۰۰ (۳۱۳)
۱۳	کیفیت مناظر طبیعی	۲/۷ (۹)	۱/۸ (۶)	۷/۹ (۲۶)	۱۷/۷ (۵۸)	۶۹/۸ (۲۲۹)	۴/۵۰۰ ۱۰۰ (۳۲۸)
۱۴	وضع تمیزی شهر	۴/۱ (۱۷)	۵/۴ (۵۲)	۱۷/۱ (۸۹)	۲۸/۳ (۸۹)	۴۵/۱ (۴۲)	۴/۰۴۸ ۱۰۰ (۳۱۵)
۱۵	وضع سرویس بهداشتی	۲۹/۹ (۸۷)	۹/۹ (۲۹)	۱۲/۸ (۳۳)	۲۴/۴ (۷۱)	۲۰/۹ (۶۱)	۲/۹۸۶ ۱۰۰ (۲۹۱)
۱۶	وضع امکانات تفریحی	۲۱/۷ (۶۵)	۸/۷ (۲۶)	۱۵/۷ (۴۷)	۲۶ (۷۸)	۲۸ (۸۴)	۳/۳۰۰ ۱۰۰ (۳۰۰)
۱۷	وضع لب رودخانه	۱۷/۸ (۴۹)	۸/۴ (۲۳)	۱۶/۷ (۴۶)	۲۹/۵ (۸۱)	۲۷/۶ (۷۶)	۳/۴۰۷ ۱۰۰ (۲۷۵)
۱۸	وضع نمازخانه‌ها	۱۶/۷ (۴۳)	۱۶/۳ (۴۲)	۱۰/۵ (۲۷)	۱۹/۱ (۴۹)	۳۷/۴ (۹۶)	۲/۴۳۰ ۱۰۰ (۲۵۷)
	جمع سطرها	۲۱۵/۸	۱۶۲/۳	۲۲/۷	۳۹۳/۸	۸۰۵	۶۸/۱۱۷
	میانگین در صدر رضایت	۱۱/۹	۹/۱	۱۲/۴	۲۱/۹	۴۴/۷	۱۰۰

$$۶۸/۱۱۷ \div ۱۸ = ۳/۷۸۴$$

میانگین نمره کل گویه‌ها

توزیع گردشگران را بر حسب ارزیابی کفایت کمی مکانهای در نظر گرفته شده برای شنا، نشان می دهد.

بر اساس یافته های تحقیق، ۵۸/۲ درصد از پاسخگویان، تعداد مکانهای موجود شنا را کافی دانسته اند در حالی که ۳۷ درصد از آنها تعداد مکانهای موجود را برای استفاده مسافران در فصل تابستان کافی ندانسته و خواستار افزایش کمی این مکانها شده اند.

۲- رضایت از هزینه (عوارض) مکان شنا: در محدوده طرح سالم سازی، چنانچه افراد قصد شنا داشته باشند یا بخواهند وارد محوطه شنا شوند از هر نفر مبلغ ۵۰۰ ریال برای استفاده از مکان شنا به عنوان (عوارض) دریافت می شود. جدول ۱۵، نظرات گردشگران را در خصوص این عوارض نشان می دهد.

داده های جدول ۱۵ نشان می دهد که حدود نیمی از گردشگران با دریافت عوارض موافقتند. این تعداد اغلب به امکاناتی که در محوطه طرح در نظر گرفته شده است مثل دیوارهای پرده ای، دوش، رختکن، غریق نجات و... اشاره می کنند و معتقدند این امکانات هزینه هایی در بر دارد که از طریق مبالغ ناچیزی که تحت عنوان عوارض از گردشگران گرفته می شود تأمین می شود. اما تعداد دیگری از گردشگران (حدود نیمی از

گردشگران) با دریافت هر گونه عوارض بابت محل شنا مخالفند و استدلال می کنند که دریا يك نعمت خدادادی است و استفاده از این نعمت خدادادی نیازی به پرداخت وجه ندارد. تعدادی از این افراد از کیفیت خدماتی که در مکان شنا ارائه می شود ناراضی بوده و لذا با پرداخت وجه مخالفت ورزیده اند.

۳- رضایت از جداسازی مکان شنا: همانطور که در بحث روش شناسی و فرایند شاخص سازی مطرح شد، یکی از عناصر در طرح سالم سازی دریا، جداسازی مکان شنای مردان و زنان است. بنابراین، نظر گردشگران در خصوص جدا بودن مکان شنای خانمها و آقایان پرسیده و نتایج آن در جدول زیر منعکس شده است.

یافته های تحقیق نشان می دهد ۸۵ درصد از گردشگران، بی چون و چرا با طرح جداسازی موافق بوده، ۴/۴ درصد در این مورد اظهار نظری نکرده و ۱۰/۶ درصد (به علل مختلف) با این طرح مخالف بوده اند. البته تعداد اخیر الذکر با اصل موضوع جداسازی موافق بوده اند، ولی به علت مسائل و مشکلاتی که این طرح برای آنها یا اطرافیان شان ایجاد نموده است (مثل تنها ماندن افراد خانواده) و عدم اطمینان از حفظ سلامتی آنها و... با طرح مخالفت نشان داده اند.

ردیف	پاسخها	فراوانی مطلق	فراوانی نسبی	فراوانی تجمعی
۱	کافی است	۱۹۸	۵۷/۲	۵۸/۲
۲	کافی نیست	۱۲۶	۳۷/۰	۹۵/۲
۳	اظهار نشده	۱۶	۴/۸	۱۰۰/۰
مجموع		۳۴۰	۱۰۰	-

ردیف	پاسخها	فراوانی مطلق	فراوانی نسبی	فراوانی تجمعی
۱	موافق	۱۵۷	۴۶/۲	۴۶/۲
۲	بی نظر	۹	۲/۶	۴۸/۸
۳	مخالف	۱۵۴	۴۵/۳	۹۴/۱
۴	اظهار نشده	۲۰	۵/۹	۱۰۰/۰
مجموع		۳۴۰	۱۰۰	-

سه عنصر کمترین نمره را کسب نموده و به عنوان عناصر نامناسب تلقی می‌شوند. این عناصر عبارتند از: ۱. وضع سرویس بهداشتی؛ ۲. وضع خدمات امداد رسانی؛ ۳. وضع دوش و رختکن. میانگین نمرات گویه‌های دیگر نشان می‌دهد که وضع غریق نجاتها، وضع قایق موتوری و وضعیت تمیزی محوطه شنا (متوسط و خوب) ارزیابی شده است و از وضعیت مناسبتری نسبت به بقیه برخوردار است.

پیشنهادها

بسیاری از مردم، در زندگی روزانه خود، به تجزیه و تحلیل مسائل اجتماعی پرداخته، راه‌حلهای متنوعی در آن زمینه‌ها ارائه می‌دهند که کمتر مبنای نظری یا علمی دارد و اغلب باعث بروز مسائل اجتماعی دیگری می‌شود (رایبینگن، ۱۳۷۷: ۶). به همین دلیل، در این بخش سعی شده بر اساس نتایجی که از داده‌های تحقیق حاضر به دست آمده است پیشنهادهایی به منظور بهبود وضعیت گردشگری در شهر بابلسر ارائه شود. این پیشنهادها عبارتند از:

۱- برای بهبود وضعیت گردشگری در بابلسر، قبل از هر اقدامی، شناخت گردشگران از

۴- رضایت از فضای محیطی: وضعیت ساحل از نظر تمیزی و نظافت دارای کیفیت‌های متفاوتی است. وانگهی، برخی از محوطه‌ها، از نظر کالبدی دارای ویژگی‌هایی نظیر ماسه‌ای بودن، آسفالتی بودن، شنی بودن و... هستند. در هر صورت، با توجه به اینکه وجود دریا و مخصوصاً مسئله ساحل، برای گردشگران از اهمیت زیادی برخوردار است، نظر گردشگران در خصوص فضای ساحل برسیده شده و نتایج آن در جدول ۱۷ ارائه شده است.

۵- رضایت از خدمات رسانی: مکان‌هایی که به طرح سالم‌سازی دریا اختصاص یافته است، محل عرضه خدمات مختلف به گردشگران است. گرچه این خدمات، از عناصر رسمی طرح سالم‌سازی نیست، ولی در همه طرح‌های سالم‌سازی مشاهده می‌شود و لذا در ارتباط پیوسته با گردشگران قرار دارد. به همین دلیل، نظر گردشگران در این خصوص مورد بررسی قرار گرفته و نتایج آن در جدول زیر منعکس شده است.

همچنان که ملاحظه می‌شود، طرح سالم‌سازی به ۱۰ بعد شکسته شده است. میانگین نظرات گردشگران نشان می‌دهد که از کل عناصر دهگانه،

جدول ۱۶: توزیع پاسخگویان بر حسب رضایت از جداسازی مکان شنا

ردیف	پاسخها	فراوانی مطلق	فراوانی نسبی	فراوانی تجمعی
۱	موافق	۲۸۹	۸۵	۸۵
۲	بی‌نظر	۱۵	۴/۴	۸۹/۴
۳	مخالف	۳۶	۱۰/۶	۱۰۰
مجموع		۳۴۰	۱۰۰	-

جدول ۱۷: توزیع نسبی گردشگران بر حسب رضایت از فضای محیطی

شماره گویه	گویه‌ها	میزان رضایت و نمره ارزیابی					جمع	میانگین
		خیلی خوب (۵)	خوب (۴)	متوسط (۳)	بد (۲)	خیلی بد (۱)		
۱	تمیزی ساحل دریا	۳۷/۷ (۱۲۲)	۲۸/۴ (۹۲)	۱۲/۳ (۴۰)	۸ (۲۶)	۸۱۳/۶ (۴۴)	۱۰۰ (۳۲۴)	۲/۶۸۵
۲	تمیزی محوطه شنا	۳۹/۸ (۱۳۱)	۳۱/۶ (۱۰۴)	۱۰/۶ (۳۵)	۴/۳ (۱۴)	۴/۳ (۴۵)	۱۰۰ (۳۲۹)	۳/۷۹۶
	جمع							

نمونه‌های عینی مؤثر و برکاربرد در این زمینه است)

۴- تهیه راهنمای شهری (بروشور) همراه با کروکی و نقشه شهر شامل اطلاعات کامل جغرافیایی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، تاریخی و... و ارائه آن به گردشگران، یکی دیگر از راههای توسعه گردشگری در بابلسر تلقی می‌شود.

۵- برای افزایش امنیت و آسایش گردشگران و خانواده‌های آنها (بویژه کودکان)، پیشنهاد می‌شود دو طرف سراسر رودخانه (بابلرود)، با نرده‌های فلزی محافظت شود تا از بروز هرگونه سانحه و حادثه در این زمینه جلوگیری شود.

۶- تأمین اقامتگاه مناسب و مطمئن که دارای قیمت مناسبی نیز باشد از آرزوهای گردشگران بوده است، لذا پیشنهاد می‌شود اقامتگاههای

ابعاد مختلف از اهمیت بسزایی برخوردار است. بنابراین، پیشنهاد می‌شود ابتدا ویژگیهای فردی و اجتماعی گردشگران مبنای هرگونه برنامه‌ریزی و سیاستگذاری در این زمینه قرار گیرد.

۲- در ایام تعطیلات که تعداد گردشگران در شهر افزایش می‌یابد خدمات عمومی جوابگوی کل نیازهای گردشگران نیست. لذا پیشنهاد می‌شود در ایام مهمان‌پذیری (مانند تعطیلات نوروزی و تابستانی) کمیّت و کیفیت انواع خدمات افزایش یابد.

۳- یکی از نیازهای اساسی گردشگران که در این شهر بدون پاسخ باقی می‌ماند، نیاز به امکانات تفریحی برای گذران اوقات فراغت است. پیشنهاد می‌شود برای غنی ساختن اوقات فراغت گردشگران، کانونهای تفریحی با محتوای فرهنگی ایجاد شود. (شهر بازی یکی از

جدول ۱۸ توزیع نسبی ارزیابی گردشگران از خدمات رسانی

شماره گویه	گویه‌ها	میزان رضایت و نمره لوزیایی					جمع ستونها	میانگین
		خیلی خوب (۵)	خوب (۴)	متوسط (۳)	بد (۲)	خیلی بد (۱)		
۱	وضع دوش و رختکن	۲۴/۲ (۷۷)	۱۷/۶ (۵۶)	۱۶ (۵۱)	۸/۸ (۲۸)	۳۳/۳ (۱۰۶)	۱۰۰ (۳۱۸)	۱/۹۰۶
۲	وضع سرویس بهداشتی	۱۶/۴ (۴۹)	۱۷/۷ (۵۳)	۱۰/۴ (۳۱)	۶/۷ (۲۰)	۴۸/۸ (۱۴۶)	۱۰۰ (۲۹۹)	۲/۴۶۲
۳	وضع قایق موتوری	۳۸/۶ (۱۰۰)	۳۲ (۸۳)	۱۲/۴ (۳۲)	۴/۲ (۱۱)	۱۲/۷ (۳۳)	۱۰۰ (۲۷۹)	۳/۷۹۵
۴	وضع غریق نجاتها	۵۴ (۱۵۵)	۲۱/۳ (۶۱)	۶/۶ (۱۹)	۴/۶ (۱۳)	۱۳/۶ (۳۹)	۱۰۰ (۲۸۷)	۳/۹۷۶
۵	وضع اسب سواری	۲۴/۷ (۴۰)	۲۲/۸ (۳۷)	۱۹/۱ (۳۱)	۹/۳ (۱۵)	۲۴/۱ (۳۹)	۱۰۰ (۱۶۲)	۳/۱۴۸
۶	وضع امکانات صوتی	۳۶/۳ (۱۰۲)	۲۴/۹ (۷۰)	۷/۵ (۲۱)	۴/۶ (۱۳)	۲۶/۷ (۷۵)	۱۰۰ (۲۸۱)	۳/۳۹۰
۷	رفتار نیروهای امر به معروف	۳۹/۳ (۷۷)	۲۴ (۴۷)	۸/۲ (۱۶)	۴/۱ (۸)	۲۴/۵ (۴۸)	۱۰۰ (۱۹۶)	۳/۴۹۵
۸	خدمات امداد رسانی	۱۷/۶ (۲۶)	۱۸/۹ (۲۸)	۱۲/۸ (۱۹)	۸/۸ (۱)	۴۱/۹ (۶۲)	۱۰۰ (۱۴۸)	۲/۶۱۵
	جمع سطرها	۳۲۸/۶	۲۳۹/۲	۱۱۵/۹	۶۳/۴	۲۵۲/۹	۱۰۰۰	۳۳/۲۶۸
	میانگین درصد رضایت	۳۲/۹	۳۲/۹	۱۱/۶	۶/۳	۲۵/۳	۱۰۰	

میانگین نمره کل گویه‌ها $100 = 33/268 \div 33$

در خاتمه، امید است، مسئولان محترم شهر بابلسر، با به کارگیری نتایج این تحقیق، شرایط مطلوب و مناسب تری را برای گردشگران فراهم سازند.

منابع و مأخذ

الوانی، مهدی و زهره دهنشتی شاهرخ. اصول و مبانی جهانگردی. تهران: معاونت اقتصادی و برنامه‌ریزی بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، ۱۳۷۳.

چاک، واک، گی. جهانگردی در چشم‌اندازی جامع. ترجمه دکتر علی پارسایان و دکتر سید محمد اعرابی تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی، ۱۳۷۷.

خوش‌فر، غلامرضا و صادق صالحی. زمینه‌یابی تشکیل تعاونی صنایع دستی روستایی در بابلسر. بابلسر: جهاد سازندگی شهرستان بابلسر، ۱۳۷۶.

داوس، دی.ای. پیمایش در تحقیقات اجتماعی. ترجمه هوشنگ ناییبی. تهران: نشر نی، ۱۳۷۶.

دباغ، محمود. علوم جهانگردی. (ترجمه). تهران: مؤسسه فرهنگی انتشاراتی ثامن‌الائمه (ع)، ۱۳۷۵.

دیبائی، پرویز. شناخت جهانگردی. تهران: انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی، ۱۳۷۱.

دهخدا، لغت‌نامه. رابینگتن. ای و... دیدگاه‌های جامعه‌شناختی درباره راه‌حل مسائل اجتماعی، ترجمه صادق صالحی، قم، انتشارات شهید، ۱۳۷۷.

رفعی‌پور، فرامرز. کتدوکاوها و پنداشته‌ها. تهران: شرکت سهامی انتشار، ۱۳۶۲، ص ۳۸۴.

ساروخانی، باقر. جامعه‌شناسی لوتباطات. تهران: انتشارات اطلاعات، ۱۳۷۱.

سرای، حسن. مقدمه‌ای بر نمونه‌گیری در تحقیق. تهران: انتشارات سمت، ۱۳۷۲.

مرکز آمار ایران. نتایج تفصیلی آمارگیری هزینه و درآمد خانوارهای شهری و روستایی. تهران: مرکز آمار ایران، ۱۳۷۴.

نادری، عزت‌ا... و مریم سیف تراقی. روش‌های تحقیق در علوم انسانی. تهران: انتشارات فروردین، ۱۳۷۲.

Erik Cohen. Toward a Sociology of International Tourism "Social Research", Vol. 39, No.1 (1972)

ساده (ترجیحاً نزدیک به دریا با رعایت انبوه‌سازی و کوچک‌سازی مسکن) توسط دستگاه‌های ذریع‌ط احداث و در اختیار گردشگران قرار گیرد.

۷- با توجه به تمایل نسبتاً زیاد گردشگران برای خرید صنایع دستی چوبی به‌عنوان سوغاتی بابلسر، پیشنهاد می‌شود تا تعاونی صنایع دستی، برای تهیه و توزیع مصنوعات چوبی با قیمت مناسب تشکیل شود. (ر.ک. خوش‌فر، ۱۳۷۶).

۸- با عنایت به اینکه اقامت مسافران در کنار خیابان (نظیر لب رودخانه) سیمای نامطلوبی برای شهر ایجاد می‌کند، پیشنهاد می‌شود ضمن افزایش ظرفیت اقامتگاه‌های مختلف، از اقامت مسافران در این اماکن جلوگیری شود.

۹- نتایج تحقیق نشان می‌دهد که میزان مشکلات مسافران در طول مسیر بسیار بیشتر از مشکلاتی بوده است که در طول اقامت با آن مواجه شده‌اند. بنابراین لازم است نسبت به رفع مشکلات مسافران در طول مسیر مسافرت (مانند نمازخانه‌های بین راه، سرویس‌های بهداشتی، مواد غذایی رستورانها و...) نیز اقداماتی صورت پذیرد.

۱۰- به منظور شناخت بهتر و بیشتر امکانات جلب گردشگر و توسعه صنعت گردشگری پیشنهاد می‌شود مطالعات و تحقیقات تکمیلی در این زمینه با محور قرار دادن ابعاد اقتصادی، فرهنگی، جغرافیایی و طبیعی، و فنی و مهندسی انجام گیرد تا با ترکیب و ادغام نتایج و یافته‌های کلیه مطالعات به صورت بین رشته‌ای، امکان دستیابی به نتایج جدید و کاربردی فراهم گردد.

۱۱- برای بهبود بخشیدن به وضعیت گردشگری در این شهر پیشنهاد می‌شود ستاری در فرمانداری شهرستان به ریاست شخص فرماندار و عضویت کلیه اعضای شورای اداری شهر تشکیل شود و هر کدام از رؤسای سازمانها و ادارات شهر بخشی از اقدامات و فعالیت‌های مرتبط با حوزه کاری خود را تقبل کند و همگی با همدلی در جهت بهبود وضعیت این صنعت اهتمام ورزند.